

Hoe kunnen we tot een beheersing van de Gezondheids- en Veiligheidsrisico's van leerlingen in een las- en constructiebedrijf komen?

Opdrachtgever: Dahlman Industrial Group B.V., Maassluis
Uitgevoerd door: Yvonne Wortman – VGM-Coördinator
Datum: 23 mei 2017
Versie: 2

Voorwoord

Gedurende mijn werk als VGM-coördinator (VGM: Veiligheid, Gezondheid, Milieu) binnen Dahlman Industrial Group BV viel het mij op dat voornamelijk onze jongste medewerkers zich regelmatig lieten verleiden tot onveilig gedrag. De groep jongeren op de werkvloer is de laatste jaren aanzienlijk groter geworden, mede doordat de overheid er werk van gemaakt heeft jongeren extra te gaan stimuleren voor een baan in de techniek. In mijn beleving is de combinatie van deze twee, onveilig gedrag en meer jongeren op de werkvloer, niet wenselijk. Het uitzoeken waarom jongeren eerder geneigd zijn tot onveilig gedrag en wegen onderzoeken om tot een verbetering van deze situatie te komen leek mij dan ook een prachtig onderzoeksonderwerp voor de eindscriptie van de opleiding Middelbaar Veiligheidskundige.

Ik heb met veel plezier bedrijven en scholen bezocht en ben dankbaar voor de hartelijkheid en openheid waarmee ik telkens ontvangen werd. De bezoeken hebben mij veel inzichten opgeleverd.

Ik ben eveneens dankbaar voor het feit dat mijn werkgever mij de tijd en gelegenheid gegeven heeft om dit onderzoek uit te voeren.

De heer F. Hekman van Kader verdient mijn bijzondere dank. Zonder zijn vriendelijke en motiverende woorden, zijn wenken en ideeën zou dit onderzoek in de uitvoering iets gemist hebben. Leerlingen hadden tot het uitvoeren van dit onderzoek geen bijzondere plek binnen Dahlman. Terwijl het absoluut noodzakelijk is hen deze plek wel in te ruimen. Evenals opdrachtgever en oudere werknemers ging ik ook zelf voorbij aan de leerlingen. Juist de groep waar dit onderzoek over gaat, had ik bij het onderzoek niet naar hun mening gevraagd en daarmee uitgesloten. Dankzij de heer Hekman heb ik gelukkig mijn fout tijdig kunnen herstellen en heb door de gesprekken met de leerlingen bijzonder bruikbare inzichten mogen verwerven.

Ik hoop zeer dat dit verslag bij kan dragen aan de beheersing van de gezondheids- en veiligheidsrisico's van leerlingen die voor hun opleiding werkzaam zijn binnen bedrijven en daarbij in aanraking komen met risicovolle werkzaamheden.

Mei 2017
Yvonne Wortman

Samenvatting

Bij het maken van de jaarlijkse ongevalsanalyse binnen Dahlman Industrial Group BV viel het op dat met name veel (bijna) ongevallen veroorzaakt worden door leerling medewerkers. Uit deze zelfde analyse van meldingen van onveilige situaties viel tevens op te maken dat leerling medewerkers vaker dan oudere medewerkers nalatig zijn in het dragen van hun persoonlijke beschermingsmiddelen en ook vaak na laten een LMRA (Last Minute Risk Analysis) te doen alvorens zij met hun werkzaamheden starten.

Een van de jaarlijks terugkerende speerpunten van de organisatie is het om het jaar af te sluiten zonder daarbij terug te moeten blikken op een arbeidsongeval. Reden voor mij als VGM-coördinator om de situatie beter te onderzoeken en na te gaan of wel alles in het werk gesteld wordt om ongevallen te voorkomen onder deze kwetsbare groep medewerkers.

Aangezien tot de opleiding tot Middelbaar Veiligheidskundige het schrijven van een afstudeerscriptie behoort, leek dit het uitgezochte moment hier nader onderzoek naar te doen. In opdracht van Dahlman Industrial Group BV heb ik derhalve een onderzoek uitgevoerd om tot beheersing van de gezondheids- en veiligheidsrisico's van leerlingen in de productie omgeving van de onderneming te komen. De productie poot van Dahlman voert met name las- en constructiewerkzaamheden uit. Binnen deze productie omgeving worden voornamelijk leerlingen vanaf MBO-2 tot en met MBO-4 niveau begeleidt. Het onderzoek richt zich dan ook op deze groep leerlingen.

Belangrijk voor het onderzoek was mij een beeld te vormen van wat op de scholen, waarmee samengewerkt wordt, aan veiligheidsscholing en bewustzijn aan de leerlingen aangereikt wordt. Derhalve zijn ook de bezoeken aan de betrokken scholen meegenomen in het onderzoek.

De resultaten van het onderzoek laten zien dat leerlingen binnen de organisatie min of meer dezelfde instructies omtrent veilig werken ontvangen als de meer ervaren medewerkers. De resultaten laten eveneens zien dat er voor deze groep medewerkers meer training van het veiligheidsbewustzijn nodig is. Op de scholen staat vakbekwaamheid voorop; veiligheidsbewustzijn beperkt zich tot het behalen van het verplichte VCA-basis diploma.

Uit de risico-inventarisatie en -evaluatie van de werkzaamheden die door leerlingen uitgevoerd worden blijkt dat risico's niet zonder meer uit te sluiten zijn en m.n. het constant dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen en het uitvoeren van een LMRA voordat met werken begonnen wordt bijzonder belangrijk zijn. Het intensief begeleiden van leerlingen, het voorleven van veiligheidsbewustzijn, lijkt daarmee een belangrijk aspect te zijn om tot beheersing van de risico's te komen.

Hoewel men er vanuit lijkt te gaan dat het aanleren van veiligheidsbewustzijn iets is wat leerlingen op school aangeleerd dient te worden, kan Dahlman hier als werkgever niet vanuit gaan en zal de organisatie zelf het voortouw moeten nemen om hiervoor bij de leerlingen een goede basis te leggen. Om deze reden zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Het opnemen van de begeleiding van leerlingen op de productievloer in de RI&E;
- Zorg voor maandelijkse herhaling van de veiligheidseisen, waarbij het standaard gebruik van PBM's en het uitvoeren van de LMRA speerpunten zijn;
- Het vastleggen van adequaat deskundig toezicht van leerlingen in de organisatie;
- Het organiseren van trainingsmogelijkheden door de praktijkopleider van VCA kennis;

- Een verbod op werken met bovenloopkraan, heftruck en hoogwerker tot het behalen van de leeftijd van 18 jaar en een geldig certificaat en de vastlegging hiervan in het bedrijfseigen veiligheidshandboek;
- Voor start risicovolle taken, de betreffende taak risico analyse met de leerling doornemen;
- De toezichthoudende medewerker neemt telkens voor aanvang werk de LMRA met de leerling door;
- Het invoeren van een sanctiebeleid;
- Extra aandacht voor leerlingen tijdens werkplek inspecties;
- Ervaren medewerker geeft het goede voorbeeld;
- Extra aandacht voor leerlingen tijdens toolbox meetings;
- Het opstellen van een leerlingenbeleid;
- Verplichting tot het te allen tijde dragen van gehoorbescherming.

Voorts is tijdens bedrijfsbezoeken ten behoeve van het onderzoek duidelijk geworden dat, hoewel bedrijven duidelijk hun best doen voor een zo veilig mogelijke werkomgeving zorg te dragen, deze bedrijven zich nauwelijks bewust zijn van de eisen die voortvloeien uit de Arbowet- en regelgeving. De goede wil om voor een zo veilig mogelijke werkomgeving zorg te dragen is duidelijk aanwezig bij bedrijven. De noodzaak om leerwerkplekken te faciliteren ziet men ook en ik heb mogen zien dat men ook met veel enthousiasme bij het leerproces van leerlingen betrokken is. Voor de Inspectie SZW en branche organisaties zou hier nog een taak weggelegd kunnen zijn om de bedrijven beter te informeren omtrent wet- en regelgeving.

Mijn dank gaat uit naar de scholen en bedrijven die hun deuren voor mij opengesteld hebben, zodat ik de nodige informatie kon verzamelen om tot dit verslag te komen.

Inhoudsopgave

	Pagina
Voorwoord	2
Samenvatting	3 en 4
1. Inleidend hoofdstuk	
1.1 De opdrachtgever	6
1.2 Aanleiding	7
1.3 Reden van het onderzoek	7
1.4 Probleemstelling en deelvragen	8
1.5 Doel van het onderzoek	8
1.6 Afbakening	8
2. Onderzoek	9
2.1 Leeswijzer	10
2.2 Wet- en regelgeving	10 t/m 13
2.3 Risicobeheersing binnen Dahlman	14 en 15
2.4 Huidige beheersmaatregelen	16 en 17
2.5 Scholen	18 t/m 21
2.6 Bedrijven	21
2.7 Leerlingen en de praktijkbegeleider	22
3. Conclusie	23 en 24
4. Aanbevelingen	25 t/m 27
5. Informatiebronnen	27
Bijlage	
Taak-risico-analyse van werkzaamheden van leerlingen	

1. Inleidend hoofdstuk

1.1 De opdrachtgever

Dahlman Industrial Group B.V. is een belangrijke leverancier van op maat gemaakte oplossingen voor energiemarkten. Het bedrijf ontwikkelt, produceert en installeert industriële filters en filtersystemen voor de olie- en gasindustrie, petrochemie en power industrie.

De vestiging in Maassluis kent 2 productielocaties onder de naam Platex, Plaat- en Constructiewerken BV, waarin voornamelijk las- en constructiewerkzaamheden uitgevoerd worden. Voor deze beide productielocaties vervul ik de rol van VGM-coördinator. Op deze productielocaties worden leerlingen middels een BBL of BOL opleiding begeleid tot lasser en/of constructiemedewerker.

De Platex organisatie is een 100% dochteronderneming van Dahlman Industrial Group BV.

1.2 Aanleiding

Uit de jaarlijkse analyse van (bijna) ongevallen en incidenten binnen de Dahlman Industrial Group BV valt op dat een groot deel van de incidenten door (jonge) leerlingen in de fabriek veroorzaakt wordt. Wat opvalt in de meldingen is dat leerlingen vaak nalatig zijn in het dragen van PBM's. Ze werken vaak op hoogte zonder valbeveiliging, vinden het gebruik van puntlasafzuiging overbodig en vinden bijvoorbeeld het dragen van brandvertragende kleding tijdens las- en slijpwerkzaamheden bij warm weer lastig. Ondanks het gevoerde beleid, lijkt men niet in staat hier tot een verbetering te kunnen komen en lijkt het risico op ongevallen onevenredig groot ten opzichte van de meer ervaren medewerkers.

Iedere leerling wordt bij aanvang van zijn/haar leer-werkovereenkomst onderworpen aan een introductie traject welke onder meer gericht is op veiligheid, gezondheid en milieu. Leerlingen nemen op regelmatige basis deel aan veiligheidsinstructies, mogen bepaalde machines niet bedienen totdat zij daarvoor de juiste leeftijd bereikt hebben of een machine instructie gehad hebben. Begeleiding van de leerlingen wordt gedaan door een zeer ervaren praktijkbegeleider. Toch lijkt dit niet voldoende om de risico's aanvaardbaar te maken.

Bij de werkzaamheden binnen een las- en constructiebedrijf is veiligheid een actueel thema. Niet omgaan met machines conform instructie, of een verminderde alertheid kan ernstige ongevallen tot gevolg hebben. De vraag doet zich dan ook voor of er niet al veel eerder op dit proces gestuurd kan worden. Bijvoorbeeld op de scholen die deze leerlingen voorbereiden op hun BBL of BOL traject*.

* BBL = Beroeps Begeleidende Leerweg -> de leerling gaat gedurende 1 dag per week naar school en volgt gedurende 4 dagen per week zijn opleiding in de praktijk op de leer/werkplek.

* BOL = Beroeps Opleidende Leerweg -> de leerling gaat gedurende 5 dagen per week naar school, maar volgt diverse stages binnen het bedrijf om praktijk ervaring op te doen.

Binnen Dahlman wordt er bijzonder veel aandacht besteed aan het opleiden van jongeren. Het bedrijf is kartrekker van de lokale Technetkring, een samenwerkingsverband van overheid, bedrijven en scholen, waarmee het probeert meer jongeren te stimuleren voor een opleiding en baan in de techniek te kiezen. Minimaal 5 BBL'ers en 5 BOL leerlingen volgen jaarlijks hun opleiding in de fabriek. Ook binnen de kantooromgeving worden stageplekken geboden aan leerlingen in de techniek, echter gaat het dan over MBO 4 opleidingen in de werktuigbouw of HBO en universitaire studenten. Ook deze 'kantoor stagiaires' voeren incidenteel werkzaamheden uit in de fabriek.

Snuffelstages van jongeren uit het VMBO en bedrijfsbezoeken door scholen komen op regelmatig basis terug.

De trend jongeren in de metaal in het eigen bedrijf op te leiden heeft de afgelopen jaren - in verband met de te verwachten krapte van goed geschoold technisch personeel op de arbeidsmarkt door de vergrijzing in de komende jaren – een vlucht genomen, waardoor het thema hoog actueel is.

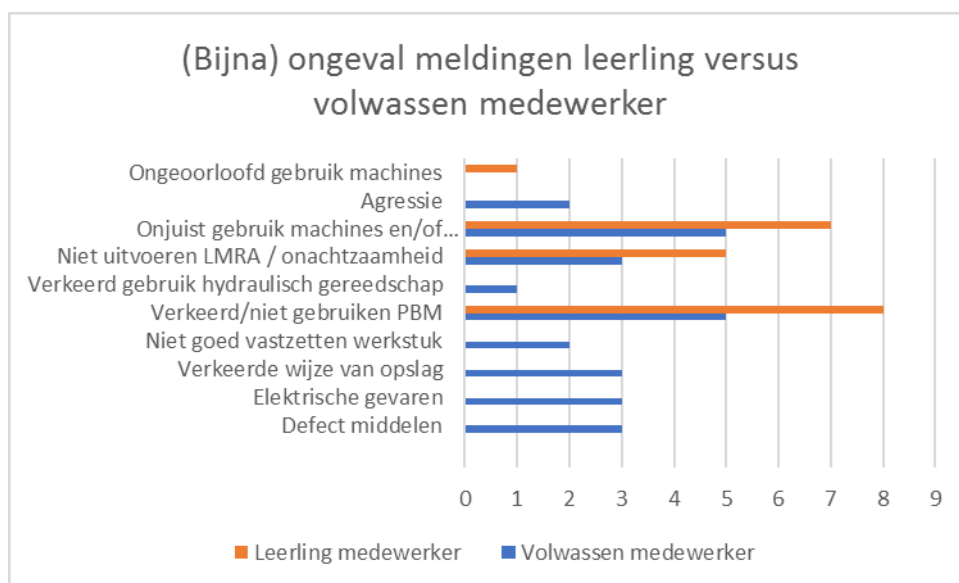
1.3 Reden van het onderzoek

Vanuit veiligheidskundig opzicht is het van belang te onderzoeken of er mogelijkheden bestaan om de risico's die de leerlingen lopen, maar ook de gevaarlijke situaties die zij voor overige medewerkers veroorzaken, te beperken.

Het is voorts voor Dahlman van belang te onderzoeken of de huidige beheersmaatregelen wel afdoende zijn om de risico's aanvaardbaar te maken en is het zaak na te gaan hoe scholen omgaan met de thema's veiligheid, gezondheid en milieu. Wellicht zijn er mogelijkheden om de veiligheidscultuur ook binnen scholen te verbeteren, zodat jongeren - als zij een aanvang nemen met hun leer/werktraject - al met de juiste instelling beginnen. Veiligheid voor henzelf en de ander op de eerste plek.

Leerlingen lijken een minder groot besef te hebben van de noodzaak om veilig te werken. Het uitvoeren van een Last Minute Risico Analyse (LMRA), voordat ze met werken beginnen, het netjes houden en organiseren van de eigen werkplek, zoals het doordacht plaatsen van gereedschappen om overbelasting van bijvoorbeeld kabels en contactdozen te voorkomen, lijkt minder hoog te scoren op het prioriteitenlijstje.

Uit de analyse van (bijna) ongevallen en incidenten over de meldingen in 2016 blijkt dat de risico's voor deze groep medewerkers niet voldoende beheerst zijn, waardoor de kans op een ongeval voor hen hoger is dan voor de meer ervaren, oudere werknemers. Vooral op de meldingen omtrent het niet of niet juist dragen van PBM's, het uitvoeren van een LMRA, onachtzaamheid bij werkzaamheden en het niet juist gebruiken van machines en gereedschappen scoren de leerlingen hoger dan de volwassen medewerkers. Onderstaande grafiek geeft een beeld van de meldingen zoals deze in 2016 genoteerd zijn.

1.4 Probleemstelling en deelvragen

Welke oorzaken zijn aan te wijzen voor het relatief hoge aantal incidenten dat voorkomt onder leerling-medewerkers binnen Dahlman Industrial Group BV en welke maatregelen kunnen genomen worden om een veiligere werkplek voor deze groep te creëren?

Om tot gedegen beantwoording van de probleemstelling te komen, heb ik de volgende deelvragen onderzocht:

- a. Inventariseren wat er in wet- en regelgeving is vastgelegd met betrekking tot leerlingen in de leeftijdscategorie die binnen het onderzoek valt.
- b. Op welke wijze worden de risico's momenteel beheerst binnen de organisatie? Deze in kaart brengen en toetsen aan de huidige wet- en regelgeving.
- c. Op welke wijze worden de leerlingen in de opleidingsinstituten begeleid en voorbereid op de leer- en werkplek en de gezondheids- en veiligheidsrisico's die binnen zo'n bedrijf aanwezig zijn?
- d. Hoe gaan andere bedrijven in de regio om met de beheersing van gezondheids- en veiligheidsrisico's van leerlingen?

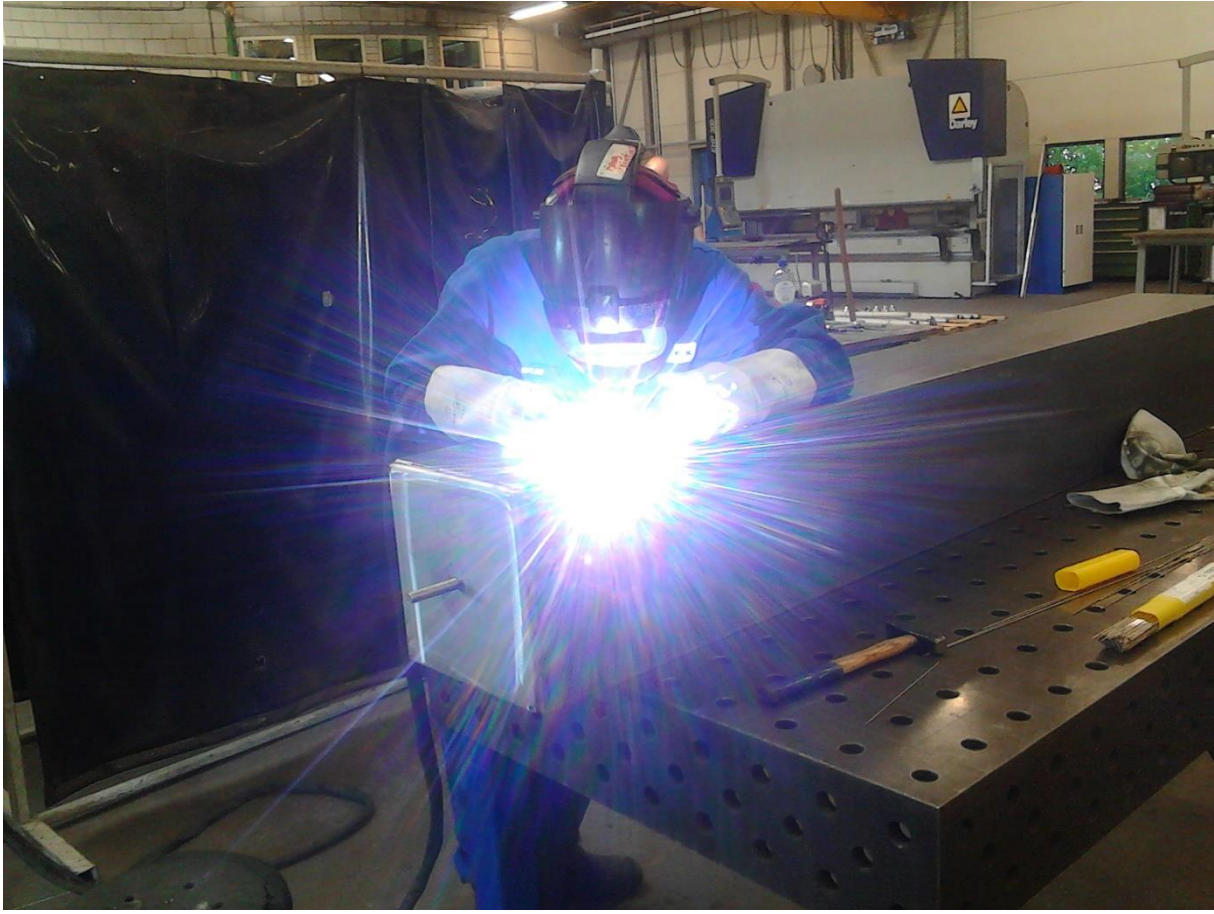
1.5 Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is na te gaan waarom de risico's voor leerlingen onvoldoende beheerst zijn en het maken van een plan van aanpak om tot een betere beheersing van de risico's te komen, om zodoende het percentage (bijna) ongevallen die bij deze groep zichtbaar is te minimaliseren.

1.6 Afbakening

Het onderzoek heeft enkel betrekking op de beide productielocaties van Dahlman die ondergebracht zijn in Platem, Plaat- en Constructiewerken B.V., te weten aan de Scheldeweg 10 en Noordzee 8 te Maassluis, en richt zich op de gezondheid- en veiligheidsrisico's van de leerlingen die in dit bedrijf hun opleiding volgen. Het gaat hierbij om een vaste groep van 5 BBL'ers en een wisselende groep van 5 BOL'ers, variërend in de leeftijd van 16 t/m 21 jaar. Deze groep voert risicovolle werkzaamheden uit in het kader van hun opleiding tot lasser en/of constructiewerker, waarbij gedacht kan worden aan las- en slijpwerkzaamheden, werken met kantbank, schaar, draaibank, pons, wals en dergelijke.

Bedrijfsbezoeken door scholen, snuffelstages en overige (kantoor) stagiaires worden nadrukkelijk niet bij het onderzoek betrokken.

2. Onderzoek

Ik ben bij mijn onderzoek gestart met het inventariseren van de beschikbare wet- en regelgeving over jeugdigen. Wat zijn jeugdigen volgens de wet en gelden er bijzondere regels m.b.t. de omgang met jongeren in een productiebedrijf? Vervolgens heb ik de geldende regels getoetst aan de wijze waarop Dahlman hier op dit moment invulling aan geeft.

De wet biedt weliswaar kaders, echter laat de wet de invulling hoe aan deze kaders te voldoen open. Zo heeft een werkgever voor de veiligheid en gezondheid van haar werknemers zorg te dragen en risico's van de arbeid te inventariseren en evalueren. Maar wanneer is nu eigenlijk iets veilig en wanneer is iets een risico? Bij de RI&E wordt ook nog gesproken over bijzondere categorieën medewerkers, maar behoren jongeren daar dan wel of niet toe?

In stap twee ben ik gaan onderzoeken en inventariseren in hoeverre Dahlman nu aan de regels voldoet. Wat doet de werkgever allemaal om ongevallen en incidenten onder jongeren te voorkomen op de productievloer? En volstaat dit om aan de wet te voldoen? Kan er wellicht meer gedaan worden of moet er zelfs meer gedaan worden om ongevallen en incidenten te voorkomen?

In de derde stap ben ik gaan onderzoeken hoe de scholen waarmee Dahlman samenwerkt met het thema veiligheid en het ontwikkelen van veiligheidsbewustzijn om gaan. In de theorie bleken dit twee scholen te zijn waarmee Dahlman samenwerkt. Van belang voor het onderzoek was hierbij na te gaan of veiligheidsbewustzijn op de scholen ook aan leerlingen bijgebracht wordt. Een belangrijke vraag voor mij tijdens deze bezoeken was het uitvinden in hoeverre scholen überhaupt verantwoording nemen t.a.v. de leerlingen die aan hen toevertrouwd zijn als het gaat om veilig werken binnen de bedrijven waarmee door scholen samengewerkt wordt.

In de laatste stap van het onderzoek heb ik een aantal bedrijven in de regio bezocht om na te gaan hoe zij met de veiligheid van leerlingen omgaan. Wellicht valt hier nog iets te leren, kan ik nog ideeën opdoen, zijn andere bedrijven handiger in het omgaan met dit thema en kan ik dat weer meenemen in mijn plan van aanpak voor Dahlman.

2.1 Leeswijzer

Het onderzoek is verdeeld in een viertal deelvragen. Bij de eerste deelvraag kopje 2.2 is gekeken naar wat wet- en regelgeving voorschrijven m.b.t. leerlingen die voor hun studie werkzaamheden verrichten in een las- en constructiebedrijf. Bij de tweede deelvraag kopje 2.3 ga ik na hoe Dahlman de risico's op dit moment beheerst en of er voldaan wordt aan wet- en regelgeving. Op basis hiervan heb ik een risico-inventarisatie gemaakt welke ik onder kopje 2.4 weergeef. Onder kopje 2.5 ga ik in op hoe de betrokken opleidingsinstituten de leerlingen voorbereiden op hun leerwerkplek en op de risico's voor veiligheid en gezondheid die daarbij komen kijken. De laatste deelvraag - hoe gaan andere bedrijven in de regio om met de beheersing van gezondheids- en veiligheidsrisico's van leerlingen? – heb ik verwoord onder kopje 2.6. Onder kopje 2.7 beschrijf ik de ideeën van de leerlingen en de praktijkopleider. In hoofdstuk 3 verwoord ik mijn conclusies en in hoofdstuk 4 beschrijf ik mijn aanbevelingen om tot beheersing van de risico's te komen, inclusief een plan van aanpak om dit doel te bereiken. Tot slot heb ik als bijlage nog de t.b.v. het onderzoek opgestelde risico-inventarisatie van de werkzaamheden van de leerlingen bijgevoegd.

2.2 Wet- en regelgeving

Wat schrijven wet- en regelgeving eigenlijk voor als we het hebben over leerlingen die in het kader van hun studie werkzaamheden verrichten in een las- en constructiebedrijf en op welke wijze geeft Dahlman op dit moment invulling aan wet- en regelgeving? Voldoen de maatregelen, of wordt er wellicht meer verwacht? Om op deze vragen antwoord te geven, heb ik me in de betreffende regelgeving verdiept en daar de huidige beheersmaatregelen zoals deze momenteel door Dahlman ingezet worden tegenover gezet. Dat geeft het volgende beeld:

Wettelijke bepalingen	Verplichtingen voor Dahlman
Arbowet Artikel 3 Arbo-Beleid: De werkgever zorgt voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers inzake alle met de arbeid verbonden aspecten en voert daartoe een beleid dat is gericht op zo goed mogelijke arbeidsomstandigheden.	Arbobeleid voeren dat gericht is op veilige en gezonde werkomstandigheden voor alle werknemers, waaronder ook leerlingen.
Arbowet Artikel 5 Inventarisatie en evaluatie van risico's: Bij het voeren van het arbeidsomstandighedenbeleid legt de werkgever in een inventarisatie en evaluatie vast welke	Het opstellen van een Risico-Inventarisatie en -evaluatie, waarbij alle mogelijke risico's in kaart gebracht worden en de risico beperkende maatregelen die genomen worden om deze

<p>risico's de arbeid voor de werknemers met zich brengt. Deze risico-inventarisatie en -evaluatie bevat tevens een beschrijving van de gevaren en de risico-beperkende maatregelen en de risico's voor bijzondere categorieën van werknemers.</p>	<p>risico's en gevaren te minimaliseren genoemd worden. Bijzondere categorieën medewerkers dienen in deze RI&E beschreven te worden, alsmede de daaraan verbonden gevaren en risico-beperkende maatregelen.</p>
<p>Arbowet Artikel 8 lid 1 Voorlichting en onderricht: De werkgever zorgt ervoor dat de werknemers doeltreffend worden ingelicht over de te verrichten werkzaamheden en de daaraan verbonden risico's, alsmede over de maatregelen die erop gericht zijn deze risico's te voorkomen of te beperken.</p>	<p>Regelmatig voorlichting geven over de werkzaamheden en de daaraan verbonden risico's, bijvoorbeeld door het geven van een veiligheidsinstructie. Medewerkers voor specifieke werkzaamheden opleiden. Zorg dragen voor vastlegging van deze voorlichtingsmomenten en het bijhouden van een registratie omtrent veiligheidsopleidingen.</p>
<p>Arbowet Artikel 8 lid 5 Voorlichting en onderricht: Indien binnen de onderneming werknemers jonger dan 18 jaar werkzaam zijn, houdt de werkgever bij de uitvoering van de in de voorgaande leden genoemde verplichtingen in het bijzonder rekening met de aan de jeugdige leeftijd inherente beperkte werkervaring en onvoltooide lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van deze werknemers. Voorts wordt in het Arbeidsomstandighedenbesluit Afdeling 8 nog speciaal aandacht besteed aan jeugdigen op de werkvloer. Artikel 1.36 geeft nadere voorschriften m.b.t. de risico-inventarisatie en – evaluatie. Lid 1: indien in een bedrijf of inrichting een of meer jeugdige werknemers werkzaam zijn of plegen te zijn wordt in de risico-inventarisatie en -evaluatie in het bijzonder aandacht besteed aan:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. De specifieke gevaren op het gebied van arbeidsomstandigheden als gevolg van een gebrek aan werkervaring, het niet goed kunnen inschatten van gevaren en het niet voltooid zijn van de geestelijke of lichamelijke ontwikkeling van de jeugdige werknemer; b. De uitrusting en inrichting van de werkplaats; c. De aard, de mate en de duur van de blootstelling aan stoffen, agentia en fysische factoren; d. De keuze en het gebruik van arbeidsmiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen; e. Het geheel van werkzaamheden in het bedrijf of de inrichting en de organisatie daarvan, en 	<p>Leerlingen benoemen in de RI&E als een bijzondere categorie medewerkers. De risico's benoemen die met deze bijzondere categorie medewerkers verbonden zijn en de risico beperkende maatregelen hiervoor benoemen.</p>

<p>f. Het opleidingsniveau van de jeugdige werknemers en de aan hen te geven voorlichting.</p> <p>1. Voorts wordt in de risico-inventarisatie en -evaluatie bijzondere aandacht besteed aan de niet-volledige lijst van agentia, procédés en werkzaamheden, opgenomen in de bijlage bij de richtlijn (richtlijn nr. 94/33/EEG van de Raad van de Europese Unie van 22 juni 1994 betreffende de bescherming van jongeren op het werk).</p>	
<p>Artikel 1.37 geeft nadere instructies omtrent deskundig toezicht</p> <p>Lid 1: indien in een bedrijf of inrichting jeugdige werknemers arbeid verrichten, wordt op die arbeid adequaat deskundig toezicht uitgeoefend. De inhoud en de mate van het toezicht is afhankelijk van de uit de risico-inventarisatie en -evaluatie gebleken gevaren die kunnen ontstaan, indien deskundig toezicht ontbreekt.</p> <p>Lid 2: indien uit de risico-inventarisatie en -evaluatie blijkt dat jeugdige werknemers arbeid moeten verrichten waaraan specifieke gevaren, met name voor arbeidsongevallen als gevolg van een gebrek aan werkervaring, het niet goed kunnen inschatten van gevaren en het niet voltooid zijn van de geestelijke en lichamelijke ontwikkeling van de jeugdige werknemer, zijn verbonden, mag die arbeid slechts worden verricht, indien het deskundig toezicht zodanig is georganiseerd dat die gevaren worden voorkomen. Indien dat niet mogelijk is, mag die arbeid niet door jeugdige werknemers worden verricht.</p>	<p>Benoem in de RI&E de wijze van toezicht op jeugdigen.</p>
<p>Artikel 1.38 geeft voorts nadere instructies omtrent het arbeidsgezondheidskundig onderzoek, namelijk:</p> <p>In aanvulling op artikel 18 van de wet worden jeugdige werknemers in de gelegenheid gesteld om een arbeidsgezondheidskundig onderzoek te ondergaan, zodra uit de risico-inventarisatie en -evaluatie blijkt dat jeugdige werknemers arbeid moeten verrichten waaraan specifieke gevaren, met name voor arbeidsongevallen als gevolg van het gebrek aan werkervaring, het niet goed kunnen inschatten van gevaren en het niet voltooid zijn van de geestelijke en lichamelijke ontwikkeling van de jeugdige werknemer, zijn</p>	<p>Benoem in het veiligheidshandboek de mogelijkheid voor jeugdige werknemers om een arbeidsgezondheidskundig onderzoek te ondergaan.</p>

<p>verboden.</p>	
<p>In afdeling 6 van het Arbeidsomstandighedenbesluit worden in Artikel 6.27 nog een aantal arbeidsverboden genoemd voor jeugdige werknemers die binnen een las- en constructiebedrijf van toepassing kunnen zijn. Lid 2: jeugdige werknemers mogen geen arbeid verrichten met toestellen die schadelijke elektromagnetische velden of kunstmatige optische straling kunnen uitzenden. Lid 3: jeugdige werknemers mogen geen arbeid verrichten op een arbeidsplaats waar de dagelijkse blootstelling aan lawaai 85 Db(A) of hoger is of de piekgeluidsdruk 140 Pa of hoger is. Lid 4: jeugdige werknemers mogen niet worden blootgesteld aan schadelijke trillingen.</p>	<p>Onderzoek of jeugdige werknemers in aanraking komen met toestellen die schadelijke elektromagnetische velden of kunstmatige optische straling kunnen uitzenden, worden blootgesteld aan lawaai die boven de blootstellingsgrens uitkomt, of worden blootgesteld aan schadelijke trillingen. Zorg voor een duidelijk verbod op werkzaamheden waarbij jeugdige werknemers met deze zaken in aanraking zouden kunnen komen en leg dit vast in de RI&E.</p>
<p>Arbeidstijd Voorts wordt de arbeidstijd voor jongeren in de arbeidstijdenwet nog nadere grenzen opgelegd: § 4.2. Jeugdige werknemers Arbeid in verband met onderwijs Artikel 4:4 1 De arbeid van een jeugdige werknemer wordt zodanig ingericht, dat hij in staat is volgens de voor hem geldende wetgeving onderwijs te volgen. 2 Voor de toepassing van hoofdstuk 5 en de daarop berustende bepalingen geldt de tijd waarop een jeugdige werknemer onderwijs volgt of pleegt te volgen, de onderbrekingen inbegrepen, als arbeidstijd. 3 Elk beding waarbij ten nadele van de jeugdige werknemer wordt afgeweken van dit artikel, is nietig. En tevens nog: Artikel 5:7 Arbeidstijdenwet 1. De werkgever organiseert de arbeid zodanig, dat de jeugdige werknemer ten hoogste arbeid verricht gedurende: a. 9 uren per dienst; b. 45 uren per week, en c. gemiddeld 40 uren per week in elke periode van 4 aaneengesloten weken.</p>	<p>Leg arbeidstijden voor jongeren vast in de leer-werkovereenkomst. Zorg dat de arbeidstijden bij de leiding bekend zijn.</p>

Arbo informatieblad 30 jongeren en arbeid:

Jongeren worden in de Arbowet omschreven als personen die jonger zijn dan 18 jaar. Personen jonger dan 18 jaar mogen alleen in bepaalde mate werk verrichten in verband met het verbod op kinderarbeid. Hier zijn uitzonderingen op, bijvoorbeeld in leer-werkverband.

Vanaf 18 jaar en ouder worden jongeren op dezelfde manier gezien als volwassenen.

Met andere woorden: Jongeren worden voor de wet gezien als een bijzondere categorie medewerkers, waarvoor een aantal aanvullende eisen gesteld worden waarmee bij de risico-inventarisatie en -evaluatie, alsmede bij het werken met deze jongeren rekening gehouden dient te worden. De belangrijkste uitgangspunten hierbij zijn dat jongeren door een gebrek aan werkervaring, het niet goed in kunnen schatten van gevaren en het feit dat zij geestelijk en lichamelijk nog in ontwikkeling zijn extra aandacht nodig hebben.

2.3 Risicobeheersing binnen Dahlman

Op welke wijze worden de risico's momenteel dan wel beheerst binnen Dahlman Industrial Group BV?

Dahlman is een VCA** gecertificeerde organisatie. Dit betekent dat nieuwe medewerkers, tijdelijke medewerkers, ZZP'er en ook stagiaires en leerlingen die in het bedrijf gaan werken, alvorens aan het werk te gaan veiligheidsinstructies en Persoonlijke Beschermingsmiddelen ontvangen. Op de eerste dag ontvangen jongeren een introductieboekje, een Veiligheidshandboek en wordt een checklist met ze doorgenomen welke ook door de jongere ondertekend wordt. Op deze dag ontvangen ze ook hun Persoonlijke Beschermingsmiddelen.

Geen enkele nieuwe medewerker, en dit geldt dus ook voor leerlingen, mag aan machines werken, tenzij zij hiervoor een machine instructie hebben ontvangen. Voor elke machine waaraan een medewerker werkt, wordt een machine instructie gegeven. Na het ontvangen van de machine instructie gaat een nieuwe medewerker onder toezicht van een ervaren medewerker aan het werk met de machine. Pas als de nieuwe medewerker voldoende ervaring opgedaan heeft met het werken aan de machine wordt de machine instructie definitief afgetekend en mag de medewerker alleen met de machine aan de slag.

Leerlingen worden in principe binnen de productie omgeving aan een speciaal aan hem/haar toegewezen ervaren medewerker gekoppeld. Zij werken dus altijd onder toezicht van een ervaren medewerker. Deze werkwijze is echter niet in de organisatie gedocumenteerd.

Maandelijks worden er veiligheidsinstructies gegeven voor alle productiemedewerkers in de vorm van toolboxen. Leerlingen zijn net als de overige productiemedewerkers verplicht deze toolboxen bij te wonen.

Medewerkers mogen pas werken met een heftruck, hoogwerker of met hijsgereedschappen als zij hiervoor een cursus gedaan hebben en een geldig certificaat in bezit hebben. Leerlingen mogen pas met deze arbeidsmiddelen werken na het behalen van de leeftijd van 18 jaar en het behalen van een geldig certificaat. Deze werkwijze is echter niet in de organisatie gedocumenteerd.

Nieuwe medewerkers en leerlingen mogen pas werkzaamheden verrichten op de productievloer na het behalen van een geldig diploma VCA basis. Een periode van 2 maanden wordt gehanteerd voor het behalen van dit diploma. Gedurende deze 2 maanden werken zij uitsluitend onder toezicht van een ervaren medewerker. E.e.a. is vastgelegd in het veiligheidshandboek van de organisatie.

Leerlingen op de productievloer worden begeleidt door een ervaren praktijkopleider. Tevens beschikt de organisatie nog over een ervaren preventiemedewerker. De eerste veiligheidsinstructie die leerlingen op het bedrijf ontvangen op de eerste dag wordt in de regel door deze preventiemedewerker verstrekt.

Deze werkwijze is in de organisatie niet schriftelijk vastgelegd.

De organisatie beschikt over een risico-evaluatie, en –inventarisatie, waarin de gevaarlijke werkzaamheden benoemd zijn en waaruit de beheersing van de risico's voor het werken met machines weergegeven zijn. In deze RI&E is echter geen rekening gehouden met de bijzondere risico's voor het uitvoeren van werkzaamheden door jeugdigen. Er is in de RI&E wel aandacht besteed aan schoolbezoeken, waarbij een groep leerlingen door de organisatie geleid wordt.

Voorlopige conclusie:

De organisatie hanteert wel een uitgebreid systeem aan veiligheidseisen en –instructies, echter is deze niet op alle punten vastgelegd in de organisatie. Om te voldoen aan de eisen uit de Arboret- en regelgeving zullen deze wel vastgelegd moeten worden. De organisatie koppelt leerlingen aan een vaste, ervaren medewerker, waarmee aan de verplichting voldaan wordt van deskundig toezicht. De organisatie realiseert ook op regelmatige basis veiligheidsvoorlichtingen voor haar medewerkers middels maandelijks gehouden toolboxen. Hieraan nemen de leerlingen eveneens deel. Het is echter maar de vraag of daarmee voldoende voorlichting gegeven wordt over veiligheid voor deze kwetsbare groep medewerkers. Met name in de RI&E dient aan deze bijzondere groep medewerkers aandacht besteed te worden. Punten die voor vastlegging in aanmerking komen, zullen verderop in het Plan van Aanpak nader beschreven worden.

2.4 Huidige beheersmaatregelen

Welke risico's lopen leerlingen bij Dahlman in het las- en constructiebedrijf en welke beheersmaatregelen worden hier op dit moment tegenover gezet?

Om inzicht te krijgen in de risico's die leerlingen in het las- en constructiebedrijf lopen heb ik een uitgebreide taak-risico-analyse opgesteld van de meest voorkomende werkzaamheden die door leerlingen binnen de productie omgeving uitgevoerd worden. In verband met de omvang hiervan heb ik deze taak-risico-analyse bijgevoegd bij deze scriptie als bijlage 1.

De werkzaamheden die in deze taak-risico-analyse genoemd zijn, zijn talrijk en variëren van las- en slijpwerkzaamheden, tot het werken aan gevaarlijke machines zoals bijvoorbeeld de kantbank, lintzaag, schaar, kolomboor, draaibank en dergelijke. Werkzaamheden dus die een potentieel risico met zich brengen.

Uit de taak-risico-analyse komt duidelijk de noodzaak naar voren om werk te maken van het standaard dragen van de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen en het telkens opnieuw weer uitvoeren van de LMRA, Last Minute Risk Analysis. Juist op het ontbreken van de nodige discipline bij de uitvoering van deze twee verplichtingen binnen de organisatie worden de meeste (bijna) ongevalsmeldingen en incidenten gezien. Ook het niet juist gebruiken van machines en gereedschappen scoort hoog in de (bijna) ongevallen analyse. Op het wel of niet volgen van de voorschriften die binnen Dahlman gelden omtrent het consequent dragen van PBM's en het uitvoeren van de LMRA is geen sanctiebeleid vastgelegd. Zo blijft het vaak bij waarschuwingen of het opstellen van een (bijna) ongevalsmelding. De verplichting die voor medewerkers geldt, lijkt hiermee een beetje vrijblijvend te zijn, immers heeft het niet consequent opvolgen van de voorschriften geen consequenties voor de medewerker.

Beheersmaatregel	Wijze van vastlegging
Eerste dag introductie	Ontvangt veiligheidsinstructie Ontvangt PBM's (werkschoenen, overall, gehoorbescherming, veiligheidsbril, handschoenen Bespreken en aftekenen checklist nieuwkomer Kennismaking met praktijkopleider & preventiemedewerker
VCA basis	Indien leerling niet beschikt over een VCA basis diploma wordt leerling voor examen aangemeld. Leerling krijgt gelegenheid lesstof met praktijkopleider door te nemen en oefenexamens te maken. Bij niet behalen examen binnen 2 maanden na in dienst treden, wordt dienstverband niet voortgezet. VCA basis kennis wordt jaarlijks onder de medewerkers in de organisatie getoetst. Vastlegging middels toolbox.
Leerling wordt gekoppeld aan ervaren medewerker	Geen schriftelijke vastlegging
Maandelijks veiligheidsinstructie over actueel onderwerp	Leerlingen zijn verplicht aan deze instructies deel te nemen. Deelname wordt door leerlingen persoonlijk afgetekend.
Machine instructie	Uitleg werking machine Wordt gekoppeld aan ervaren medewerker en werkt onder toezicht van deze medewerker Pas na voldoende ervaring en na een tweede ondertekening machine instructie mag leerling zelfstandig met machine werken
Werken met heftruck, bovenloopkraan en hijsmiddelen, hoogwerker	Vanaf 18 jaar na behalen van geldig certificaat. Geen schriftelijke vastlegging
Speciale aandacht voor de risico's en gevaren waaraan jongeren blootgesteld worden in de organisatie tijdens een leer/werktraject	Niet vastgelegd in de RI&E

Conclusie

De huidige beheersmaatregelen die Dahlman getroffen heeft, voldoen op grote lijnen wel aan Arbowet- en regelgeving, echter heeft Dahlman er geen rekening mee gehouden dat er voor deze kwetsbare groep medewerkers bijzondere regels gelden. De genomen beheersmaatregelen zijn te summier om de veiligheid en gezondheid van jongeren te borgen op de werkvloer. In de RI&E dient bijzondere aandacht aan deze groep medewerkers besteed te worden.

2.5 Scholen

Op welke wijze worden de leerlingen in de opleidingsinstituten begeleid en voorbereid op de leer- en werkplek en de gezondheids- en veiligheidsrisico's die binnen een las- en constructiebedrijf aanwezig zijn?

Om hier een beter beeld van te krijgen, heb ik een tweetal opleidingsinstituten bezocht, te weten Techniek College Rotterdam en Egin Lasopleidingen. De leerlingen die bij Dahlman een leer/werkovereenkomst aangaan volgen voornamelijk bij deze opleidingsinstituten een opleiding. Dit kunnen zowel BOL als BBL leerlingen zijn. Voor het overige lopen er voornamelijk nog leerlingen van VMBO's uit de omgeving korte stages bij Dahlman. Deze leerlingen zijn nog te jong om in de fabriek werkzaamheden te verrichten, zodat zij over het algemeen in de productie meelopen met ervaren krachten om te ervaren wat een beroep als lasser of constructiewerker inhoudt. De HBO leerlingen en universitaire studenten vervullen voornamelijk stage activiteiten op kantoor, zodat ik ook deze groep buiten beschouwing laat in dit onderzoek.

Techniek College Rotterdam: RDM kade 58, 3089 JR Rotterdam
Rondleiding door Rob van Dijk

Het Techniek College Rotterdam is een samenwerkingsverband van het Albeda College en het Zadkine. Voorheen waren dit twee aparte scholen. De locatie op het voormalige terrein van RDM, Rotterdamse Droogdok Maatschappij, spreekt tot de verbeelding. RDM Campus is de plek in Rotterdam waar techniek en innovatie samen komen.

Via Techniek College Rotterdam krijgt Dahlman voornamelijk leerlingen in een leer/werktraject die hier MBO2 opleidingen volgen tot lasser- en/of constructiemedewerker. Deze leerlingen kunnen zowel de BBL als de BOL opleiding volgen.

Techniek College Rotterdam is een prachtige school. Goed ingericht qua arbeidsmiddelen. De school oogt netjes en georganiseerd. Leerlingen worden op praktisch gebied begeleid door docenten die zelf uit het vak komen. De interactie tussen docent en leerling is mooi om te zien. Ervaring wordt hier nog echt doorgegeven door de 'oudere' vakman aan de jonge vakman van de toekomst. Qua veiligheidsbeleving valt er nog wel het e.e.a. te doen. Hoewel de school de leerlingen lessen omtrent veiligheid laat volgen, ligt de focus vooral op het behalen van een VCA basis diploma, omdat dit tot de onderdelen van de opleiding behoort. Veiligheid lijkt verder niet zo hoog op het prioriteitenlijstje te staan als je zou hopen te zien. Leerlingen onderscheiden zich qua vakgebied door de kleur van hun overall. Veiligheidsschoenen zijn verplicht. Afhankelijk van de werkzaamheden is ook een veiligheidsbril verplicht. Echter als je iets beter kijkt dan mist er toch wel wat. Gehoorbescherming bijvoorbeeld wordt maar door een enkele leerling gedragen. In plaats daarvan dragen veel leerlingen oortjes om muziek te luisteren. Hoewel de leerlingen een overall dragen, wordt dit kennelijk van docenten niet verwacht. In het lokaal waar bijvoorbeeld lesgegeven werd in het werken aan een draaibank, droeg de docent zelf een gewone broek en een stofjas. Leerlingen die tijdens de lessen bezig waren met slijpwerkzaamheden, droegen bijvoorbeeld een niet brandwerend, eigen vest met capuchon. Gehoorbescherming werd ook door docenten niet gedragen. Hoewel de groepen soms vrij groot oogden, was er maar 1 docent op zo'n vakgebied aanwezig. Dit terwijl er wel met gevaarlijke machines, zoals draaibanken, zetbanken, schaar, kolomboor, lintzaag en dergelijke gewerkt werd. Of er bij een erkend leerbedrijf veiligheidsrisico's zijn, wordt niet gecontroleerd, RI&E en/of Taak Risico Analyses worden door school niet opgevraagd of bekeken.

Het bezoek aan het Techniek College Rotterdam heeft mij geleerd dat het bedrijfsleven er niet zo maar vanuit kan gaan dat veiligheidsbewustzijn op scholen aangeleerd wordt. Jong leert van oud, maar dan voornamelijk vakinhoudelijk. Er worden wel lessen verzorgd om het VCA basis diploma te behalen, maar verder is veiligheid geen structureel onderdeel van de opleiding.

Op mijn vraag waarom er binnen school niet harder opgetreden wordt tegen het niet werken conform de duidelijk wel geldende regels omtrent veiligheid en gezondheid, kreeg ik als antwoord dat een school niet zonder meer op kan treden tegen leerlingen, zoals een bedrijf dit kan doen. In het bedrijfsleven kun je gebruik maken van een sanctiebeleid. Een school kan dit niet, werd mij verteld. Immers zijn jongeren schoolplichtig en kan school niet zonder meer een leerling van school verwijderen als deze zich niet aan de regels houdt. Een vreemde situatie leek mij, aangezien school wel schadeplichtig is als een leerling een ongeval krijgt. Voor deze scriptie gaat het echter te ver om dit nader te onderzoeken, zodat ik mij beperkt heb tot het meenemen van mijn constatering dat het bijbrengen van veiligheidsbewustzijn onder jongeren beperkt wordt tot het behalen van een VCA basis diploma.

Egin Lasopleidingen: Theemsweg 4, 3197 Km Botlek – Rotterdam
Rondleiding door Nico Korneef

Egin Lasopleidingen is een opleidingslocatie voor praktische en theoretische opleidingen. Op de uitvoeringslocaties wordt een individuele, flexibele instroom gehanteerd voor zowel dag- als avondopleidingen en behoren in-company trajecten ook tot de mogelijkheden.

Via Egin Lasopleidingen worden voornamelijk leerlingen van Dahlman verder opgeleid tot allroundlasser – een MBO4 opleiding -, nadat zij hun MBO2 opleiding bij het Techniek College Rotterdam afgerond hebben. Ook andere, volwassen medewerkers van Dahlman volgen daar verdiepende lasopleidingen.

Ook bij Egin Lasopleidingen tref ik weer een prima opleidingslocatie aan. Al voorafgaand aan het bezoek aan de school word ik aangenaam verrast door de mail van de docent: ‘in onze school is het dragen van PBM’s, zoals veiligheidsschoenen, gehoorbescherming en een veiligheidsbril verplicht’. Als ik mij bij de receptie van de school aanmeld word ik al meteen geattendeerd op een aantal zaken omtrent veiligheid door een stencil met veiligheidsvoorschriften. Voordat we de scholingsruimte zelf binnengaan, hangt er bij de deur een poster met de tekst: ‘Luister naar je oren’. Naast deze poster hangt een houder met wegwerp gehoorbeschermers.

De docent die de rondleiding met mij doet draagt zijn persoonlijke beschermingsmiddelen en de leerlingen die ik er aan het werk zie, dragen ook allen keurig hun persoonlijke beschermingsmiddelen. De docent zelf heeft veiligheid hoog in het vaandel staan. Er wordt niet met gevaarlijke machines, zoals kantbank, lintzaag, kolomboor en dergelijke gewerkt tenzij hier een docent toezicht houdt. En hier is de regel dus wel: ‘houd jij je niet aan de regels omtrent veiligheid, gezondheid en milieu, dan is daar het gat van de deur’. Het kan dus wel, hoewel ik hier wel de kanttekening moet maken dat Egin Lasopleidingen opleidingen aanbiedt die voornamelijk door werkgevers betaald worden en de leerlingen die hier een vervolgopleiding volgen in de regel de leerplichtige leeftijd al voorbij zijn.

Een soort 'elite school' dus die voor de standaard MBO leerling niet in aanmerking komt. De opleidingskosten op een reguliere MBO worden tot het bereiken van het 18de levensjaar nog door het rijk bekostigd. Bij Eqin is dit niet het geval.

2.6 Bedrijven

Hoe gaan andere bedrijven in de regio om met de beheersing van gezondheids- en veiligheidsrisico's van leerlingen?

Dahlman is niet het enige leerbedrijf in de regio waar jongeren opgeleid worden in een technisch vak. Veel bedrijven waar Dahlman relaties mee onderhoudt zijn ook leerbedrijf en hebben leerlingen in dienst die hun opleiding volgen op dezelfde scholen. Om ideeën op te doen, te horen hoe andere bedrijven met het stukje veiligheid op de werkvloer omgaan en ook omdat het gewoon leuk en interessant is om bij andere bedrijven in de keuken te kijken, heb ik een aantal bedrijven bezocht de afgelopen weken.

Bezochte bedrijven:

Motexion Vlaardingen – Rob van Duijnen

Blozo Vlaardingen- Danny ter Beek

Hatenboer-Water Schiedam – Carel W. Aeijselts Averink en Patrick van Eijk

Prins Maasdijk – Joey van der Burg

Van de bezochte bedrijven is alleen Hatendoer-Water een VCA** gecertificeerd bedrijf. Alle bedrijven hanteren wel een veiligheidsbeleid en in alle bedrijven wordt wel een introductie op veiligheidspunten gedaan. Leerlingen worden in geen van de bedrijven specifiek in de RI&E genoemd. Geen van de bedrijven heeft een specifiek programma voor de begeleiding van jongeren vastgelegd. Niet alle bedrijven stellen de eis dat leerlingen in het bezit zijn van een VCA basis diploma.

Bij Hatendoer-Water worden de leerlingen gekoppeld aan een ervaren medewerker. De veiligheidseisen worden hier strikt gecontroleerd. Ook het dragen van PBM's. Bij de overige bedrijven wordt hier een minder strikt beleid gehanteert.

Opvallend is dat, hoewel alle bedrijven duidelijk hun best doen voor een zo veilig en gezond mogelijke werkomgeving zorg te dragen, geen van de bezochte bedrijven zich werkelijk bewust is van Arbowet- en regelgeving. Met uitzondering van Hatendoer-Water wordt door de bedrijven geen toezicht gehouden op het dragen van PBM's. Eén van de bedrijven stelt in haar introductieformulier zelfs dat het dragen van gehoorbescherming eigen verantwoordelijkheid van de medewerker is en hoewel het dragen van veiligheidsschoenen verplicht is, de kosten voor die schoenen maar deels vergoed worden. Geen van de bedrijven lijkt zich er van bewust dat de werkgever primair verantwoordelijk is en de zorg heeft voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers inzake alle met de arbeid verbonden aspecten en daarvoor een beleid moet voeren dat gericht is op zo goed mogelijke arbeidsomstandigheden en vooral ook wat de werkelijke betekenis is van deze zin.

2.7 Leerlingen en de praktijkbegeleider

Wat vinden leerlingen op de werkvloer nu eigenlijk zelf? Hebben ze het gevoel zelf veilig aan het werk te zijn of denken ze dat dit beter kan?

Ik moet eerlijk toegeven dat na al het gedane onderzoek, het gesprek met de leerlingen misschien wel het meest verhelderend geweest is. Leerlingen geven aan dat ze het gevoel hebben dat de veiligheid op de werkvloer op zich best goed geregeld is. Ze geven ruiterlijk toe dat ze het soms met de veiligheidsregels niet zo nauw nemen. Ze willen tijd besparen en 'gewoon' snel even iets doen, zonder hiervoor eerst naar het magazijn te moeten lopen om bijvoorbeeld een valgordel te halen, omdat ze vinden dat dit meer tijd kost als het hele klusje zelf wat ze moeten doen. Het risico van vallen bij werken op hoogte schatten ze als niet zo hoog in naar het motto 'dat gebeurt mij toch niet'.

Alleen al dit punt is de moeite waard om nader onder de loep te nemen. Immers is het wellicht mogelijk de organisatie van persoonlijke beschermingsmiddelen zodanig aan te passen dat het 'minder tijd en moeite' kost om deze toch te dragen.

Voorts geven de leerlingen aan, dat ook de meer ervaren, volwassen medewerkers zich niet altijd consequent aan de regels omtrent veiligheid houden. Waarom moeten zij dat dan wel? Een typisch gevalletje van goed voorbeeld doet volgen. Hier zou het het overwegen waard zijn om de volwassen medewerkers te betrekken bij het creëren van veiligheidsbewustzijn onder de leerlingen. Het mes snijdt dan aan twee kanten.

Een pijnpunt onder de leerlingen lijkt te zijn hoe zij behandeld worden door de volwassen medewerkers. In plaats van aangesproken worden op onveilig gedrag, wordt er een officiële melding gemaakt via het (bijna) ongevallen formulier. Leerlingen ervaren dit als 'maten naaijer'. Leerlingen voelen zich niet gewaardeerd, in sommige gevallen zelfs gediscrimineerd om hun onervarenheid, huidskleur of afkomst en hebben het gevoel niet gelijk behandeld te worden. Dit heeft tot gevolg dat de leerlingen dingen soms bewust niet doen of bewust onveilig handelen, omdat ze boos worden en 'iets' terug willen doen. Dat dit juist nadelig voor henzelf kan uitpakken, lijkt er op die momenten niet zo toe te doen.

Het genoemde 'pijnpunt' is wel een belangrijk punt van inzicht. Hier kan dus, als wederzijds begrip en respect gecreëerd kunnen worden onder de volwassen medewerkers en de leerlingen echte winst te behalen zijn.

Bovengenoemde punten heb ik doorgenomen met de praktijkopleider en hem gevraagd hoe hij denkt dat op korte termijn acties uitgezet kunnen worden om tot verbetering van de veiligheid onder de jeugdigen te komen.

De praktijkopleider heeft mij aangegeven het een goed plan te vinden als de volwassen medewerker of de praktijkopleider samen met de leerlingen voor aanvang werkzaamheden de LMRA uit zouden voeren. Dit zou naar twee kanten positief kunnen werken. De volwassen medewerker wil graag het goede voorbeeld geven en de leerling wat leren. Hiervan kan ter verbetering van het veiligheidsbewustzijn van medewerkers gebruik gemaakt worden en dit zou tevens goed kunnen bijdragen aan het principe 'goed voorbeeld doet volgen'.

De praktijkopleider stelt tevens voor tijdens werkplekinspectierondes extra aandacht te geven aan leerlingen en hen steekproefgewijs vragen te stellen tijdens zo'n ronde:

- Waar is hier de nooduitgang?
- Wat zijn de specifieke risico's van het werk wat je nu aan het doen bent?
- Controleren of noodzakelijke PBM's gebruikt worden
- Het invoeren van een sanctie beleid. Wie niet horen wil, moet maar voelen!

3. Conclusie

De hoofdvraag waar het in dit onderzoek allemaal om te doen was, is: Hoe kunnen we tot de beheersing van de Gezondheids- en Veiligheidsrisico's van leerlingen in een las- en constructiebedrijf komen? Het antwoord op die vraag lijkt voornamelijk te gaan over een betere beeldvorming van deze groep medewerkers. Leerlingen dienen gezien te worden als wat ze zijn. Dus niet gezien worden als nieuwe, volwassen medewerkers in het productiebedrijf, maar als de bijzonder kwetsbare groep medewerkers die ze zijn, namelijk jongeren. In het dagelijks leven vinden wij het allemaal de normaalste zaak van de wereld dat er voor jonge mensen tot 18 jaar uitzonderingsregels gelden. Ze mogen niet zelfstandig een auto besturen, ze zijn leerplichtig, ze zijn nog niet stemgerechtigd en mogen geen alcohol of sigaretten kopen. Heel normaal allemaal. Zodra ze in een bedrijf als leerling aan de slag gaan, lijkt dit ineens niet meer zo vanzelfsprekend te zijn, maar worden ze geacht op dezelfde manier te functioneren als de meer ervaren, volwassen medewerkers. Hier dient duidelijk een omslag in denken en benaderen gemaakt te worden, waarbij de meer ervaren en volwassen medewerkers een belangrijke voorbeeld functie hebben.

In grote lijnen mag gesteld worden dat:

- Dahlman op hoofdlijnen wel voldoet aan Arbowet- en regelgeving, echter verzuimd heeft leerlingen aan te merken als een bijzonder groep medewerkers;
- Aangezien leerlingen niet gezien worden als bijzondere groep medewerkers is hier bij het opstellen van de RI&E ook een geen bijzondere aandacht aan besteed. Dit is echter wel een Arbowettelijke verplichting;

- Dahlman heeft een aantal zaken in de dagelijkse routine en omgang met leerlingen wel georganiseerd, echter ontbreekt de vastlegging hiervan. Dit dient echter wel vastgelegd te worden, zodat er een duidelijk kader is waarbinnen een ieder weet wat er van hem/haar verwacht wordt;
- Om tot een verbetering van de beheersing van de Gezondheids- en Veiligheidsrisico's van leerlingen te komen is het van groot belang wederzijds begrip te kweken tussen de volwassen medewerkers en de leerlingen.

Binnen Dahlman worden leerlingen tot op heden niet gezien als een bijzondere groep medewerkers. Op het moment dat leerlingen bij Dahlman hun leer-werkovereenkomst aangaan zijn leerlingen over het algemeen pas 16 jaar. Binnen de Arbowet- en regelgeving worden jongeren tot het bereiken van de leeftijd van 18 jaar wel gezien als een bijzondere groep medewerkers waarbij rekening gehouden moet worden met een gebrek aan werkervaring, het niet goed kunnen inschatten van gevaren en het niet voltooid zijn van de geestelijke en lichamelijke ontwikkeling.

Op de scholen waar leerlingen hun onderwijs volgen op MBO-2 niveau staat vakmanschap voorop. Er staat weinig tot geen scholing op het programma om het veiligheidsbewustzijn van jongeren te ontwikkelen. Volstaan wordt met lessen om het VCA-basis diploma te behalen.

Voor Dahlman is het van belang aan de uitgangspunten van de Arbowet- en regelgeving gehoor te geven. Daarbij zijn Artikel 3 van de Arbowet:

'De werkgever zorgt voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers inzake alle met de arbeid verbonden aspecten en voert daartoe een beleid dat is gericht op zo goed mogelijke arbeidsomstandigheden, alsmede Arbowet Artikel 5 Inventarisatie en evaluatie van risico's: 'Bij het voeren van het arbeidsomstandighedenbeleid legt de werkgever in een inventarisatie en evaluatie vast welke risico's de arbeid voor de werknemers met zich brengt. Deze risico-inventarisatie en -evaluatie bevat tevens een beschrijving van de gevaren en de risico-beperkende maatregelen en de risico's voor bijzondere categorieën van werknemers', uitgangspunten die van groot belang zijn.

Als bedrijf kan Dahlman de verantwoordelijkheden zoals deze in Arbowet- en regelgeving staan niet naast zich neer leggen. De volledige zorg voor het ontwikkelen van veiligheidsbewustzijn onder de jongeren die bij Dahlman een leer/werkovereenkomst hebben kan niet aan de scholen uitbesteed worden.

Niet alleen voor Dahlman, maar ook voor de andere bedrijven en voor de scholen is er duidelijk nog werk aan de winkel om het veiligheidsniveau voor jongeren op de werkvloer te verhogen. Het bewustzijnsniveau omtrent Arbowet- en regelgeving mag hoger en de vraag doet zich voor mij voor of er voor de Inspectie SZW niet een klusje weggelegd is om bedrijven en ook scholen beter te informeren. Ook voor branche organisaties zou een informerende en bemiddelende rol weggelegd kunnen zijn bij zowel bedrijven als scholen.

Voor Dahlman geldt dat het noodzakelijk is een zo goed mogelijk leerlingenbeleid te voeren, zodat de beheersing van de gezondheids- en veiligheidsrisico's van leerlingen zo optimaal mogelijk wordt. Om dit te bereiken doe ik in het volgende hoofdstuk een aantal aanbevelingen en stel ik een plan van aanpak voor om dit te bereiken.

4. Aanbevelingen

Bij de aanbevelingen zal ik mij enkel richten op de vraagstelling van deze scriptie voor Dahlman, namelijk:

Hoe kunnen we tot een beheersing van de gezondheids- en veiligheidsrisico's van leerlingen in een las- en constructiebedrijf komen?

Gezien de conclusie die ik trek n.a.v. de constatering die ik gedaan heb bij scholen en overige bedrijven, zal ik de scriptie delen met de bezochte scholen en bedrijven. Het zou nog een overweging waard zijn de scriptie te delen met de Inspectie SZW en de branche organisatie 5xbeter. Wellicht dat er vanuit deze zijde nog aanvullende actie ondernomen kan worden om de veiligheid van jongeren op de werkvloer beter te borgen door het verstrekken van informatie over Arboret- en regelgeving.

Ten behoeve van de aanbeveling voor Dahlman heb ik een plan van aanpak opgesteld om tot een verbetering van de beheersing van de gezondheids- en veiligheidsrisico's van leerlingen te komen.

Plan van aanpak

Bestaande maatregel	Aanvullende maatregel
In de RI&E zijn bedrijfsbezoeken van scholen en groepen leerlingen opgenomen	Neem in de RI&E het begeleiden van leerlingen op de productievloer op.
Er bestaat een verplicht introductietraject voor werknemers bij binnenkomst m.b.t. veilig werken, veiligheidshandboek, bedrijfsnoodplan, dragen van PBM's enzovoort.	Zorg voor regelmatige (maandelijks) herhaling van de veiligheidseisen en regels a.d.h.v. het veiligheidshandboek. Leg bij deze herhaling de nadruk op het dragen van PBM's en het uitvoeren van de LMRA voor aanvang werkzaamheden.
Leerlingen staan onder toezicht van een ervaren medewerker. Dit is niet schriftelijk in de organisatie vastgelegd.	Het Arbeidsomstandighedenbesluit Artikel 1.37 lid 1 & 2 geeft aan dat door een gebrek aan werkervaring, het niet goed kunnen inschatten van gevaren en het niet voltooid zijn van de geestelijke en lichamelijke ontwikkeling van de jeugdige werknemer, de jongere afhankelijk van de gevaren alleen onder adequaat deskundig toezicht werkzaamheden mag verrichten. Leg vast in de organisatie hoe dit geborgd wordt.
Het behalen van een VCA basis diploma binnen 2 maanden na start dienstverband is voor alle productiemedewerkers verplicht.	Zorg bij leerlingen voor extra trainingsmogelijkheden door de praktijkopleider, zodat niet alleen een kunstje geleerd wordt om het certificaat te behalen, maar werkelijk begrepen wordt waarom veilig werken belangrijk is.
Werken met bovenloopkraan, heftruck en hoogwerker is pas toegestaan vanaf 18 jaar en na het behalen van een hiervoor geldig certificaat.	Leg de regel binnen de organisatie vast in bijvoorbeeld het veiligheidshandboek.
Bij grotere projecten wordt aan de medewerkers een veiligheidsinstructie gegeven waarbij de specifieke risico's van de werkzaamheden die daarbij benodigd worden doorgenomen wordt.	Voordat leerlingen aan een risicovolle taak kunnen beginnen, zoals bijvoorbeeld lassen, slijpen, werken aan kolomboor en dergelijke de Taak Risico Analyse van deze werkzaamheden met de leerling bespreken.

Voor iedere productiemedewerker is het uitvoeren van een LMRA voor aanvang werkzaamheden verplicht.	Laat de ervaren medewerker onder wiens toezicht de leerling staat gedurende de werkzaamheden de LMRA samen met de leerling doornemen voordat zij met werkzaamheden starten, zodat dit ook voor de leerling een gewoonte handeling wordt.
Er bestaat binnen Dahlman nog geen vastgelegd sanctiebeleid op het niet dragen van PBM's.	Voer een sanctiebeleid in. Leg dit in de organisatie vast en bespreek dit met de medewerkers en leerlingen.
Maandelijks wordt een werkplekinspectie gelopen in de productiehallen	Breidt het werkplekinspectieformulier uit zodat tijdens deze inspectierondes extra aandacht besteed wordt aan het veilig werken van leerlingen. Controleer bijvoorbeeld op het dragen van PBM's, stel vragen over de gebruikte arbeidsmiddelen enz.
Veilig werken hoort voor de ervaren medewerker normaal te zijn.	Bespreek met de ervaren medewerkers de noodzaak van veilig werken en hoe zij dit - op de leerlingen die deels onder hun toezicht werken - door kunnen geven.
Maandelijks wordt een toolbox gehouden over een actueel veiligheidsonderwerp.	Neem de leerlingen na de toolbox nog eens apart en bespreek de toolbox na, waarbij ruimte geboden wordt vragen te stellen en dieper op het thema in te gaan, zodat het veiligheidsbewustzijn verhoogd wordt.
Beleid t.a.v. leerlingen is niet schriftelijk vastgelegd in de organisatie	Leg het beleid t.a.v. leerlingen schriftelijk vast in de organisatie. Zorg dat leerlingen een kopie ontvangen van dit leerlingenbeleid. Besteed in dit leerlingenbeleid aandacht aan een zo volledig mogelijke omschrijving van de bedrijfsverwachtingen omtrent veilig werken voor leerlingen. Omschrijf hierin ook duidelijk de rol van de praktijkopleider m.b.t. het ontwikkelen van veiligheidsbewustzijn van leerlingen.
Beleid t.a.v. leerlingen	Neem in het leerlingenbeleid op dat jongeren alleen onder toezicht van een ervaren medewerker risicovolle werkzaamheden mogen uitvoeren. Houdt hierbij ook rekening met werktijden en de soort van de werkzaamheden i.v.m. de nog onvoltooide lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van de jongere.
Het dragen van gehoorbescherming is op de productievloer van Dahlman te allen tijde verplicht	Leg aan de jongere tijdens het introductietraject uit dat het dragen van gehoorbescherming verplicht is. In het Arbeidsomstandighedenbesluit Artikel 6.27 lid 3 wordt gemeld dat jeugdige werknemers geen arbeid mogen verrichten op een arbeidsplaats waar de dagelijkse blootstelling aan lawaai 85 Db(A) of hoger is of de piekgeluidsdruk 140 Pa of hoger is. Bij las- en constructiewerkzaamheden ligt de dagelijkse blootstelling al snel boven 85

	Db(A), zodat het niet dragen van gehoorbescherming tot verwijdering van de leerling van de werkvloer zou moeten leiden.
Kweken van wederzijds begrip tussen volwassen werknemers en leerlingen	Geef uitleg, bijvoorbeeld in een toolbox, over de Arbowettelijke verplichtingen van een werkgever t.a.v. leerlingen. Bespreek met de volwassen werknemers het belang van een goede begeleiding van de leerlingen en vraag om de hulp van de volwassen medewerkers hierbij.

5. Informatiebronnen

- Ri&E, TRA, ongevallenregistratie en werkinstructies van opdrachtgever
- Arbobesluit en Arboregeling
- Arbo-informatiebladen
- Voorlichting branche organisaties
- Praktijkgids Arbeidsveiligheid
- Internet
- Diverse bedrijfs- en schoolbezoeken

Bijlage 1

Taak-risico-analyse van de meest voorkomende werkzaamheden die door leerlingen in de productie omgeving van Dahlman Industrial Group BV uitgevoerd worden.

